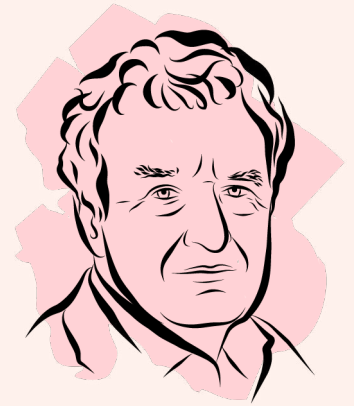

We verduurzamen onszelf naar de verdoemenis

De afgelopen jaren wilde de Europese Unie de wereld leiden op klimaatgebied. Heel nobel, maar met als gevolg dat de stroomprijzen in Europa inmiddels tweemaal zo hoog zijn als in de Verenigde Staten. Het is denkbaar dat Europa zijn klimaatdoelstellingen voor 2040 haalt, waarschuwt energiejournalist Remco de Boer, maar dan omdat de industrie failliet gaat of vlucht.

Nederland spant als koploper zon en wind de kroon. Door de grilligheid van stroom uit zon en wind en het ondoordachte want veel te vroege afscheid van aardgas (#vangaslos) moet er voor meer dan 10.000 euro per inwoner vertimmerd worden aan het stroomnetwerk. De Rotterdamse haven piept, de chemische industrie kreunt. We verduurzamen onszelf de verdoemenis in.

Logisch dus dat de coalitiepartijen even geen oren hebben naar dat extra klimaatbeleid waar klimaatminister Sophie Hermans en de Raad van State om vragen. In *de Volkskrant* werd verwezen naar de energieprijzen. En er is nóg een argument: Poetin en Trump. Politici moeten keuzes maken, dat is hun metier. Een euro die aan windmolens wordt uitgegeven, gaat per definitie niet naar het leger. Of naar het bouwen van huizen. Een groep economen van naam, onder wie Nobelprijswinnaars (het Copenhagen Consensus Center, opgezet door de Deense rekenmeester Bjørn Lomborg), berekende eerder dat klimaatbeleid van alle vormen van politiek het minst effectief is.

Dat deden ze twintig jaar geleden al, maar hun analyse is actueler dan ooit. Er zijn thans immers andere kopzorgen dan de vraag of de temperatuur een tikkeltje te hoog is en of de gehakkelde aurelia (mooie vlinder trouwens) zich wel senang voelt in onze contreien. Voor het eerst sinds een halve eeuw is er een gerede kans dat we in een oorlog betrokken raken. Aan onze oostgrens staat een boef met een groot leger en onze sterkste bondgenoot wordt geleid door een bataljon boeven. In zo'n situatie is er even geen prioriteit voor groene regeldrift.

De Amerikaanse klinisch psycholoog Abraham Maslow (1908-1970) kwam in 1943 met een hiërarchie van behoeftes, een piramide die later naar hem is vernoemd. Onderin bevinden zich basale verlangens zoals voedsel, veiligheid en een dak boven je hoofd, bovenin zitten moraal, ethiek en aanverwante zaken. Aan klimaat, stikstof en biodiversiteit deden ze in de tijd van Maslow nog niet, maar die staan natuurlijk ook aan de top.

In de loop van het beschavingsproces beklimmen volkeren de piramide. Zijn hun basisbehoeftes bevredigd, dan hebben ze tijd voor excuses voor de slavernij, het smeltend ijs en de sores van mensen die menen dat ze in het verkeerde lichaam zitten. Dat heeft zich de afgelopen decennia voorgedaan in de Europese Unie. We waanden ons veilig, waren rijk en wilden dus de morele pionier van de wereld worden. Neem het plastic dopje. Sinds vorig jaar zitten die volgens een EU-richtlijn vast aan de fles. Op sociale media circuleert een filmpje waarop je ziet dat China en Amerika bezig zijn met hightech-oorlogvoering en *artificial intelligence*. En Europa? Dat is trots op zijn dopje...

Maar het tij is aan het keren. De Poolse premier Donald Tusk (tijdelijk leider van de EU) mopperde dat die 'naïeve ambities om de hele planeet te redden' de concurrentiekracht schaden. De nieuwe minister van Landbouw Annie Genevard heeft het gebruik van bestrijdingsmiddelen in haar land Frankrijk (doorgaans koploper in de pesticidefobie) versoepeld. Ze wil niet dat boeren met lege handen staan in de strijd met de appelbloesemkever en andere plagen.

Onlangs zei staatssecretaris Jean Rummenie (BBB) in *De Telegraaf* eveneens dat we niet zo moeilijk moeten doen over bestrijdingsmiddelen. Hij had het over 'luxe-discussies' en gebruikte de uitdrukking: *Erst kommt das Fressen, dann kommt die Moral*. Ze komt uit de Driestuiversopera van de Duitse schrijver Bertolt Brecht (1898-1956) uit 1928 en is een korte en bondige samenvatting van wat vijftien jaar later bij Maslow een wetenschappelijk fundament zou krijgen. Eerst brood op de plank, dan pas Zwarte Piet en de gehakkelde aurelia.

Aan de hand van Poetin en Trump dalen we nu gezwind de piramide af. We bekommeren ons weer om onze veiligheid en dat blijft nog wel even zo. Een sterk Europees leger is de komende jaren belangrijker dan plastic dopjes die aan de fles vast zitten en andere groene tierelantijntjes.

Aan de hand van Poetin en Trump dalen we de piramide van Maslow af